ΟΔΗΓΟΣ · ΚΟΡΙΝΘΙΑ

Πριν από τη Διώρυγα: ο Δίολκος και η απόπειρα του Νέρωνα

Περιγραφή

Η Διώρυγα της Κορίνθου μπορεί να ολοκληρώθηκε και να δόθηκε στην κυκλοφορία μόλις στα τέλη του 19ου αιώνα, όμως το όραμα για τη σύνδεση του Κορινθιακού με τον Σαρωνικό κόλπο μετρά χιλιάδες χρόνια ιστορίας. Για τους αρχαίους θαλασσοπόρους, ο περίπλους της Πελοποννήσου και το πέρασμα από το επικίνδυνο ακρωτήριο Μαλέας αποτελούσε έναν διαρκή εφιάλτη, γεγονός που ώθησε τους ηγεμόνες της αρχαιότητας να αναζητήσουν λύσεις για να «κόψουν» τον δρόμο μέσα από τη στενή λωρίδα γης του Ισθμού.

Σήμερα, ο επισκέπτης που περιηγείται στην περιοχή έχει την ευκαιρία να δει από κοντά δύο συγκλονιστικά τεκμήρια αυτής της μακρόχρονης προσπάθειας: τον αρχαίο Δίολκο, το πρώτο «σιδηροδρομικό» σύστημα της ανθρωπότητας, και τα ορατά ίχνη από την επική, αν και ημιτελή, απόπειρα του αυτοκράτορα Νέρωνα. Αυτά τα μνημεία δεν είναι απλώς ερείπια, αλλά μάρτυρες της ανθρώπινης εφευρετικότητας και της στρατηγικής σημασίας που είχε η Κόρινθος ως ο απόλυτος κόμβος του αρχαίου κόσμου.

Ο Δίολκος: Το μηχανικό επίτευγμα του Περίανδρου

Ο Δίολκος ήταν ένας ειδικά κατασκευασμένος λιθόστρωτος δρόμος, ο οποίος επέτρεπε τη μεταφορά πλοίων από τη μία θάλασσα στην άλλη πάνω σε ξύλινους φορείς (ολκούς). Η κατασκευή του χρονολογείται γύρω στον 6ο αιώνα π.Χ. και αποδίδεται στον σοφό τύραννο της Κορίνθου, τον Περίανδρο. Η ανάγκη για τη δημιουργία του προέκυψε από την τεράστια οικονομική και στρατιωτική σημασία του ελέγχου των θαλάσσιων οδών. Με τον Δίολκο, τα πλοία απέφευγαν τις καταιγίδες του νότου, ενώ η Κόρινθος συγκέντρωνε πλούτο από τα τέλη διέλευσης, γινόμενη μία από τις πιο εύπορες πόλεις-κράτη.

Ο δρόμος είχε πλάτος από 3,4 έως 6 μέτρα και ήταν στρωμένος με πλάταρους από πωρόλιθο. Το πιο εντυπωσιακό χαρακτηριστικό του ήταν οι δύο παράλληλες αυλακώσεις στο οδόστρωμα, οι οποίες

λειτουργούσαν ως «ράγες» για να κρατούν τους τροχούς των φορέων στην πορεία τους. Η διαδικασία ήταν επίπονη: τα πλοία αποβιβάζονταν στο λιμάνι, άδειαζαν από το φορτίο τους για να ελαφρύνουν και στη συνέχεια σέρνονταν με τη βοήθεια σχοινιών, βαρούλκων και τη δύναμη εκατοντάδων ανδρών ή ζώων κατά μήκος της στεριάς.

Σήμερα, τα πιο καλοδιατηρημένα τμήματα του Δίολκου βρίσκονται κοντά στο δυτικό άκρο της σύγχρονης Διώρυγας, στην περιοχή της Ποσειδωνίας. Ο επισκέπτης μπορεί να διακρίνει καθαρά τις αρχαίες τροχιές, αν και το μνημείο παραμένει εξαιρετικά ευάλωτο στις καιρικές συνθήκες και τη διάβρωση από τη θάλασσα. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες αναστήλωσης και ανάδειξης του χώρου, ώστε να προστατευθεί αυτό το μοναδικό δείγμα αρχαίας μηχανικής για τις επόμενες γενιές.

Η φιλόδοξη απόπειρα του Νέρωνα το 67 μ.Χ.

Αν και πολλοί ηγεμόνες, όπως ο Δημήτριος ο Πολιορκητής και ο Ιούλιος Καίσαρας, εξέτασαν το ενδεχόμενο να ανοίξουν ένα κανάλι, ο μόνος που τόλμησε να ξεκινήσει πραγματικές εργασίες στην αρχαιότητα ήταν ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Νέρωνας. Το 67 μ.Χ., κατά τη διάρκεια της περιοδείας του στην Ελλάδα, ο Νέρωνας κατέφθασε στον Ισθμό με μεγάλη επισημότητα. Σύμφωνα με τους ιστορικούς της εποχής, ο ίδιος έδωσε το πρώτο χτύπημα στο έδαφος χρησιμοποιώντας μια χρυσή αξίνα, δίνοντας το σύνθημα για την έναρξη ενός από τα μεγαλύτερα εργοτάξια του αρχαίου κόσμου.

Για το έργο επιστρατεύτηκαν χιλιάδες εργάτες, ανάμεσά τους και 6.000 αιχμάλωτοι, οι οποίοι άρχισαν να σκάβουν ταυτόχρονα και από τις δύο πλευρές του Ισθμού. Η μελέτη των Ρωμαίων μηχανικών ήταν εκπληκτικά ακριβής, καθώς η χάραξη που επέλεξαν συμπίπτει σχεδόν απόλυτα με τη χάραξη της σημερινής Διώρυγας. Ωστόσο, το φιλόδοξο σχέδιο διακόπηκε απότομα λίγους μήνες μετά. Η αναχώρηση του Νέρωνα για τη Ρώμη λόγω πολιτικών αναταραχών και ο θάνατός του το 68 μ.Χ. έβαλαν οριστικό τέλος στις εργασίες, αφήνοντας πίσω ημιτελείς τάφρους και τεράστιους όγκους χωμάτων.

Τα ίχνη αυτής της ρωμαϊκής προσπάθειας έγιναν αντιληπτά από τους μηχανικούς του 19ου αιώνα όταν ξεκίνησε η σύγχρονη διάνοιξη. Σε ορισμένα σημεία των πρανών της Διώρυγας, μπορεί κανείς ακόμα να διακρίνει τις αρχαίες τομές στους βράχους. Επιπλέον, στην περιοχή υπάρχει ένα μικρό μνημείο, μια ανάγλυφη πλάκα στον βράχο που τιμά την ιστορική αυτή προσπάθεια, προσφέροντας μια σπάνια σύνδεση ανάμεσα στη ρωμαϊκή μεγαλομανία και τη σύγχρονη τεχνολογία.

Η στρατηγική σημασία της Κορίνθου και ο έλεγχος των θαλασσών

Η ύπαρξη του Δίολκου και οι προσπάθειες διάνοιξης δεν ήταν απλώς τεχνικά στοιχήματα, αλλά η βάση της κορινθιακής ισχύος. Η Κόρινθος, χτισμένη σε αυτή τη στενή λωρίδα γης, λειτουργούσε ως ο «φρουρός» της Πελοποννήσου και ο ρυθμιστής του εμπορίου μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Τα δύο λιμάνια της, το Λέχαιο στον Κορινθιακό και οι Κεγχρεές στον Σαρωνικό, έσφυζαν από ζωή, φιλοξενώντας εμπορεύματα από κάθε γωνιά της Μεσογείου. Ο έλεγχος του περάσματος σήμαινε έλεγχο του πλούτου, και ο Δίολκος ήταν το «κλειδί» που ξεκλείδωνε αυτή την κυριαρχία.

Επιπλέον, ο Δίολκος διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο σε πολεμικές επιχειρήσεις. Πολλές φορές στην ιστορία, πολεμικοί στόλοι μεταφέρθηκαν ταχύτατα από τη μία θάλασσα στην άλλη, επιτρέποντας στους στρατηγούς να αιφνιδιάσουν τους αντιπάλους τους. Αυτή η διπλή ιδιότητα του Ισθμού, ως γέφυρα για τη στεριά και πέρασμα για τη θάλασσα, καθόρισε την τύχη της περιοχής για αιώνες, καθιστώντας την έναν από τους πιο πολυπόθητους τόπους της ελληνικής γης.

Πρακτικές πληροφορίες για την επίσκεψή σας

Η περιήγηση στα απομεινάρια του Δίολκου και στο σημείο της απόπειρας του Νέρωνα αποτελεί μια εξαιρετική εμπειρία που συνδυάζει την ιστορία με τη φυσική ομορφιά του τοπίου. Τα περισσότερα ορατά τμήματα του Δίολκου βρίσκονται στη δυτική πλευρά της Διώρυγας, κοντά στη βυθιζόμενη γέφυρα της

Ποσειδωνίας. Η πρόσβαση είναι σχετικά εύκολη με αυτοκίνητο, ακολουθώντας τις πινακίδες προς «Ποσειδωνία» ή «Δίολκο». Ο χώρος είναι ανοιχτός και προσβάσιμος, ωστόσο απαιτείται προσοχή και σεβασμός προς το μνημείο, καθώς δεν είναι πλήρως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος με εισιτήριο.

Επειδή ο Δίολκος είναι εκτεθειμένος στα στοιχεία της φύσης, η καλύτερη εποχή για να τον επισκεφθείτε είναι η άνοιξη ή το φθινόπωρο, όταν η θερμοκρασία είναι ευχάριστη για περπάτημα δίπλα στο νερό. Συνδυάστε την επίσκεψή σας με μια στάση στη σύγχρονη γέφυρα του Ισθμού για να δείτε το δέος της Διώρυγας από ψηλά και, αν είστε τυχεροί, να παρακολουθήσετε τη διέλευση κάποιου μεγάλου πλοίου.

- **Τοποθεσία:** Ο Δίολκος και το μνημείο του Νέρωνα εντοπίζονται στο δυτικό άκρο της Διώρυγας, στην περιοχή της Ποσειδωνίας.
- **Προστασία:** Παρακαλείστε να τηρείτε τις σημάνσεις και να μην ανεβαίνετε πάνω στον αρχαίο δρόμο. Ο Δίολκος είναι εξαιρετικά ευπαθής.
- **Συνδυαστικές διαδρομές:** Μπορείτε να εμπλουτίσετε την εκδρομή σας επισκεπτόμενοι τα Ίσθμια και το ιερό του Ποσειδώνα, ή ακολουθώντας την προτεινόμενη διαδρομή «Ο Ισθμός: Δίολκος και Ποσειδώνας».

Η περιοχή του Ισθμού είναι εύκολα προσβάσιμη από την Αθήνα (περίπου μία ώρα οδικώς) μέσω της Εθνικής Οδού, αλλά και με τον Προαστιακό σιδηρόδρομο, καθιστώντας την ιδανικό προορισμό για μια ημερήσια εκδρομή γεμάτη ιστορικές ανακαλύψεις.

Φωτογραφίες: Mark Landon (CC BY 4.0, Wikimedia Commons)

Πάρε το μαζί σου

Άνοιξε τη σελίδα στο κινητό
visitcorinthia.com/blog/prin-ti-dioryga-diolkos-neronas

Καλή εξερεύνηση στην Κορινθία!